

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO KODEKSO 3.43, 3.48, 3.53, 3.59, 3.64, 3.65, 3.76, 3.156, 3.157, 3.163, 3.169,
3.170, 3.174, 3.175, 3.178, 3.184 IR 3.190 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m.d.
Vilnius

1 straipsnis. 3.43 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.43 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Teismas, pripažindamas santuoką negaliojančia, turi išspręsti nepilnamečių vaikų ir sąžiningo sutuoktinio išlaikymo klausimus, taip pat nustatyti nepilnamečių vaikų gyvenamąją vietą bei dalyvavimo juos auklėjant ir nepilnamečių vaikų bendravimo su skyrium gyvenančiu tėvu (motina) tvarką.“

2 straipsnis. 3.48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.48 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.48 straipsnis. Privalomas globos (rūpybos) institucijų dalyvavimas

Nagrinėjant bylas dėl santuokos pripažinimo negaliojančia, jeigu vienas ar abu sutuoktiniai yra nepilnamečiai arba teismo sprendimu pripažinti neveiksniais šioje srityje ar ribotai veiksniais šioje srityje, privalo dalyvauti globos (rūpybos) institucijos arba valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija ir pateikti išvadą, ar santuokos pripažinimas negaliojančia nepažeis šių asmenų ir jų vaikų teisių ir interesų, išskyrus atvejus, kai byla teisme nagrinėjama valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos pareikšto ieškinio pagrindu.“

3 straipsnis. 3.53 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.53 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Teismas, savo sprendimu nutraukdamas santuoką, patvirtina ir sutuoktinių pateiktą sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, kurioje sutuoktiniai turi aptarti savo nepilnamečių vaikų ir vienas kito išlaikymo, nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos klausimus, dalyvavimo juos auklėjant ir nepilnamečių vaikų bendravimo su skyrium gyvenančiu tėvu (motina) tvarką bei kitas savo turtines teises ir pareigas. Sutarties turinys įtraukiamas į teismo sprendimą. Iš esmės pasikeitus aplinkybėms (vieno buvusio sutuoktinio liga, nedarbingumas ir kt.), buvę sutuoktiniai arba vienas iš jų gali kreiptis į teismą dėl sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių sąlygų pakeitimo.“

4 straipsnis. 3.59 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.59 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.59 straipsnis. Klausimai, kuriuos teismas išsprendžia nutraukdamas santuoką

Teismas, nutraukdamas santuoką, turi nustatyti sutuoktinių nepilnamečių vaikų gyvenamąją vietą dalyvavimo juos auklėjant ir nepilnamečių vaikų bendravimo su skyrium gyvenančiu tėvu (motina) tvarką ir išspręsti sutuoktinių nepilnamečių vaikų išlaikymo, taip pat vieno sutuoktinio išlaikymo bei jų bendro turto padalijimo klausimus, išskyrus atvejus, kai turtas padalytas bendru sutuoktinių susitarimu, patvirtintu notarine tvarka.“

5 straipsnis. 3.64 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.64 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Teismas privalo pasiūlyti sutuoktiniams taikiai išspręsti jų abiejų turtinius, nepilnamečių vaikų išlaikymo ir auklėjimo, nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos, bendravimo su skyrium gyvenančiu tėvu (motina) tvarkos klausimus, taip pat kitas santuokos nutraukimo pasekmes. Jeigu sutuoktiniai susitaria, taikomos šio kodekso 3.53 straipsnio 3 ir 4 dalys.“

6 straipsnis. 3.65 straipsnio pakeitimas

Papildyti 3.65 straipsnio 2 dalį 8 punktu:

„8) kitas, teismo manymu, reikalingas priemonės.“

7 straipsnis. 3.76 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.76 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Teismas, priimdamas sprendimą dėl sutuoktinių gyvenimo skyrium, privalo nustatyti, su kuriuo iš jų lieka gyventi jų nepilnamečiai vaikai, taip pat išspręsti vaikų išlaikymo ir skyrium gyvenančio tėvo (motinos) dalyvavimo auklėjant nepilnamečius vaikus ir bendravimo su jais tvarkos klausimus.“

8 straipsnis. 3.156 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.156 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Tėvai turi lygias teises ir pareigas savo vaikams, nesvarbu, ar vaikas gimė susituokusiems, ar nesusituokusiems tėvams, jiems santuoką nutraukus, teismui pripažinus ją negaliojančia ar tėvams gyvenant skyrium, nepaisant to, kad vaiko gyvenamoji vieta nustatyta teismo sprendimu su vienu iš tėvų.“

9 straipsnis. 3.157 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.157 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.157 straipsnis. Atstovavimas vaikams

1. Tėvai yra savo neveiksnių nepilnamečių vaikų atstovai pagal įstatymą, išskyrus tėvus, teismo sprendimu pripažintus neveiksniais šioje srityje arba ribotai veiksniais šioje srityje, ir kitus šiame kodekse nustatytus atvejus.

2. Globėjai (rūpintojai) nepilnamečiams vaikams atstovauja pateikę atstovavimo teisę patvirtinantį dokumentą.“

10 straipsnis. 3.163 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.163 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.163 straipsnis. Vaikų teisių užtikrinimas

1. Nepilnamečių vaikų teisių įgyvendinimą užtikrina tėvai.

2. Vaikų, kurie yra likę be tėvų globos, teises užtikrina globėjas (rūpintojas) šioje knygoje nustatyta tvarka.

3. Jeigu priimant su nepilnamečiu vaiku susijusius sprendimus kyla vaiko ir jo tėvų (globėjo, rūpintojo) interesų konfliktas arba vaiko tėvų tarpusavio interesų konfliktas, teismas *ex officio* arba bet kurio iš vaiko tėvų (globėjo, rūpintojo) ar valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos prašymu gali skirti *ad hoc* globėją, kuris atstovautų vaikui sprendžiant konkretų ginčą. *Ad hoc* globėjo parinkimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. *Ad hoc* globėjo veiklai *mutis mutandis* taikomos šios knygos XVII ir XVIII skyrių normos.

4. Nepilnametis, įgijęs visišką veiksnumą, savo teises gina pats.

5. Jei tėvai ar globėjai (rūpintojai) vaikų teises pažeidinėja, priemonių vaikų teisėms užtikrinti gali imtis valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija ar prokuroras.“

11 straipsnis. 3.169 straipsnio pakeitimas

Pripažinti netekusia galios 3.169 straipsnio 3 dalį.

12 straipsnis. 3.170 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.170 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.170 straipsnis. Skyrium gyvenančio tėvo ar motinos teisė bendrauti su vaiku ir dalyvauti jį auklėjant

1. Tėvas ar motina, negyvenantys kartu su vaiku, turi teisę ir pareigą bendrauti su vaiku ir dalyvauti jį auklėjant.

2. Vaikas, kurio tėvai gyvena skyrium, turi teisę nuolat ir tiesiogiai bendrauti su abiem tėvais, nesvarbu, kur tėvai gyvena.

3. Kai tėvai nesusitaria dėl skyrium gyvenančio tėvo ar motinos dalyvavimo auklėjant vaiką ir bendravimo su juo, bendravimo su vaiku ir dalyvavimo jį auklėjant tvarką nustato teismas.

4. Tėvas ar motina, su kuriuo gyvena vaikas ir (ar) su kuriuo teismo sprendimu nustatyta vaiko gyvenamoji vieta, turi nekliudyti antrajam iš tėvų bendrauti su vaiku ir dalyvauti jį auklėjant. Šios pareigos nevykdymas laikomas piktnaudžiavimu tėvų valdžia, už kurį tėvas (motina) atsako įstatymų nustatyta tvarka.

5. Tėvas ar motina, negyvenantys kartu su vaiku, turi teisę gauti informaciją apie vaiką iš visų auklėjimo, ugdymo, gydymo, vaiko teisių apsaugos ir kitų įstaigų bei institucijų, kurios turi ryšį su jo vaiku. Atsisakyti suteikti informaciją galima tik tuo atveju, jei yra grėsmės vaiko sveikatai ar gyvybei iš tėvo ar motinos pusės, taip pat įstatymų nustatytais atvejais.

6. Įstaigų, organizacijų ar kitų institucijų ir fizinių asmenų atsisakymas tėvams suteikti informaciją apie jų vaikus gali būti skundžiamas teismui. “

13 straipsnis. 3.174 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.174 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.174 straipsnis. Ginčai dėl vaiko gyvenamosios vietos nustatymo

1. Kreiptis į teismą dėl vaiko gyvenamosios vietos nustatymo gali vaiko tėvas, motina, taip pat nepilnamečių tėvų, neturinčių visiško veiksnio, tėvai, globėjai (rūpintojai).

2. Teismas ginčą išsprendžia vadovaudamasis vaiko interesais, atsižvelgdamas į vaiko norą. Į vaiko norą gali būti neatsižvelgiama tik tuo atveju, kai vaiko noras prieštarauja jo interesams.

3. Teisę nepilnametį vaiką, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, išvežti į užsienio valstybę nuolat gyventi turi tas iš tėvų, su kuriuo nustatyta vaiko gyvenamoji vieta, tik gavęs rašytinį antrojo iš tėvų sutikimą. Jeigu antrasis iš tėvų atsisako duoti šį sutikimą, ginčą sprendžia teismas.

4. Pasikeitus aplinkybėms ar vienam iš tėvų, su kuriuo nustatyta vaiko gyvenamoji vieta, atidavus vaiką auginti ir gyventi kartu su kitais asmenimis, šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys gali reikšti pakartotinį ieškinį dėl vaiko gyvenamosios vietos nustatymo.“

14 straipsnis. 3.175 straipsnio pakeitimas

Papildyti 3.175 straipsnį 3 dalimi:

„3. Pasikeitus aplinkybėms, šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys gali reikšti pakartotinį ieškinį dėl bendravimo su vaiku ir dalyvavimo jį auklėjant tvarkos nustatymo.“

15 straipsnis. 3.178 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.178 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.178 straipsnis. Privalomas valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos dalyvavimas

1. Nagrinėjant ginčus dėl vaikų, būtinas valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos dalyvavimas.

2. Valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija, ištyrusi šeimos aplinkos sąlygas, pateikia teismui išvadą dėl ginčo, išskyrus atvejus, kai byla teisme nagrinėjama valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos pareikšto ieškinio pagrindu. Spręsdamas ginčą, teismas įvertina ne tik valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos išvadą, bet ir vaiko norus bei kitus šalių pateiktus įrodymus. Reikalavimus šioje dalyje nurodytos išvados turiniui tvirtina Vyriausybės įgaliota institucija.“

16 straipsnis. 3.184 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.184 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija, ištyrusi šeimos gyvenimo sąlygas, pateikia teismui išvadą dėl ginčo, išskyrus atvejus, kai ieškinį pareiškė ta pati valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija. Šią išvadą teismas vertina kartu su kitais byloje esančiais įrodymais.“

17 straipsnis. 3.190 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.190 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Jeigu tėvų valdžia priklauso tik vienam iš nepilnamečio vaiko tėvų, vaiko turtą uzufrukto teise tvarko tik šis tėvas arba motina. Ištuokos ar tėvų gyvenimo skyrium atveju nepilnamečio vaiko turto tvarkymo teisė priklauso tam iš tėvų, su kuriuo teismo sprendimu nustatyta vaiko gyvenamoji vieta.“

18 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, taikymas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 3 dalį, įsigalioja 2017 m. sausio 2 d.

2. Šio įstatymo 1, 3, 4, 5 ir 7 straipsniai taikomi tik po šio įstatymo įsigaliojimo pradėtomis byloms.

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija iki 2016 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas